

POR UN APROVEITAMENTO INTEGRAL DO MONTE

Fruitos, gando, cogumelos, cortiza, plantas, madeira...

Todo o que o bosque nos daría para elevar o nivel de vida a longo prazo.

MARISA CASTRO E LUIS FREIRE

Na actualidade, e coa entrada de España na CEE, esta-se a falar en Galiza de excedentes agrícolas con dificultades para entraren nos mercados europeos; ao mesmo tempo di-se que Europa é deficitaria en madeira, sobretudo para pasta de papel e taboleiros. Estas ideas levan a plantexar unha política forestal un tanto errada e de miras moi curtas, desde o noso punto de vista.

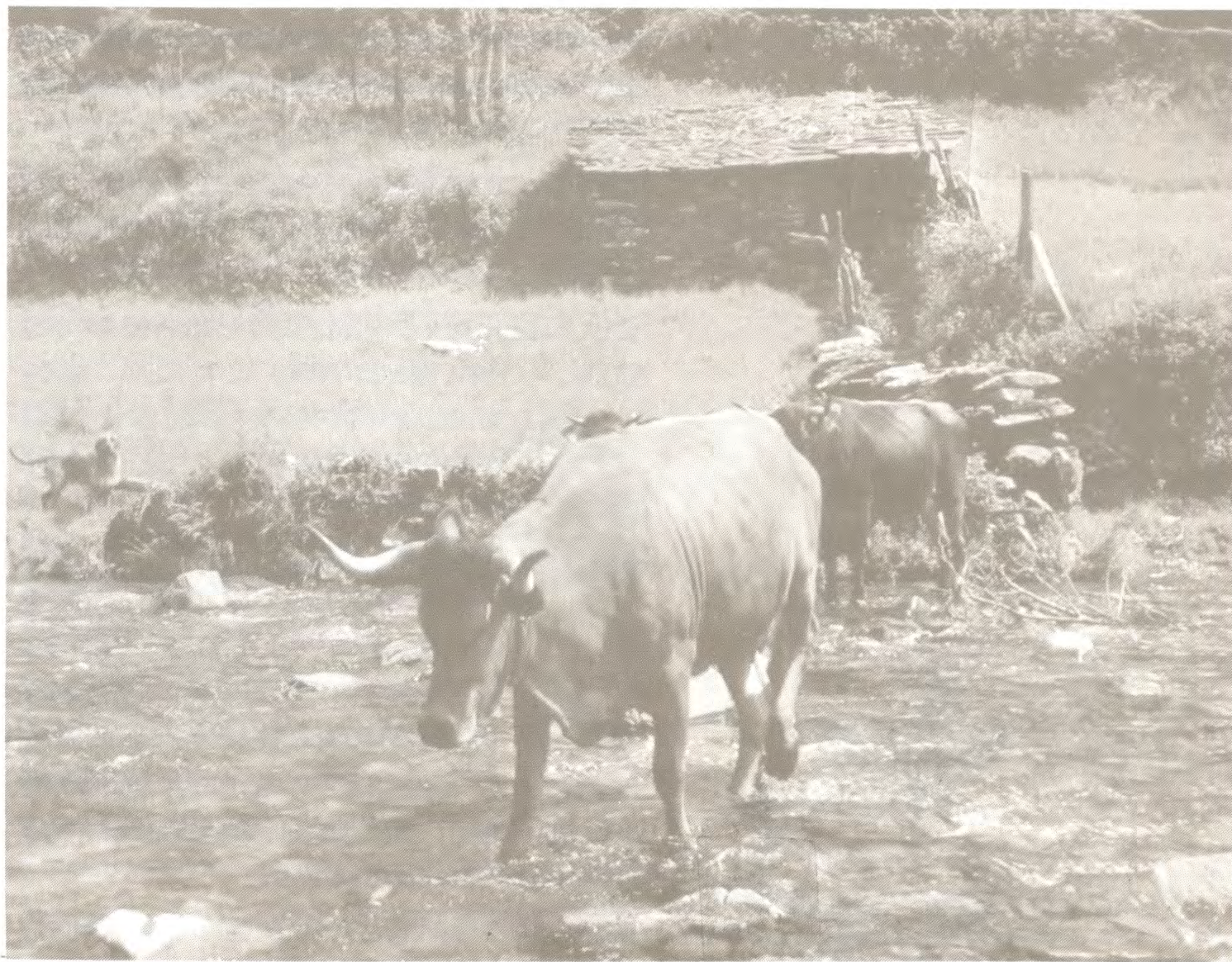
Esta-se a pensar nunha millora económica do labrego galego só a base de madeira producida por especies de rápido crecimiento, sen preocupa-se de saber, se, a longo prazo, os efectos provocados polas novas especies introducidas sobre o solo, a fauna e flora autóctonas, a paisaxe, etc. son perxudiciais ou non. Non nos damos conta -ou non nos queremos dar- de que estamos a hipotecar o noso medio ambiente natural.

Alguns profesionais do medio forestal, demagoxicamente, din que pouco se pode facer nese senso, xa que a meirande parte do monte galego é propiedade privada e por conseguinte o propietario, como desexa quitar o máximo rendimento posíbel, usa especies introducidas que medran mais axiña e non as autóctonas e alóctonas que o fan mais lentamente. Pero, non será porque a información que chega a el non é a debida?

En efecto, para conseguir un óptimo aproveitamento do monte este ten que estar arborado; endebén, con que especie ou especies debemos facer as repovoacións? ou que especies é necesario protexer? e con cais podemos quitar mais rendimento sen estragar o terreo?

Unha cousa que está demostrada e que imos tentar de xustificar a continuación é que si se fai un uso integral do monte, este pode proporcionar unha renda maior con outras utilizacións que a producida só pola madeira estraída de especies de crecimiento rápido. Salientamos e comentamos algunhas das diversas utilidades posíbeis do que son perfectamente compatíbeis coa produción madeireira, favorecendo-a incluso.

APROVEITAMENTO DE FRUITOS: Nalgunhas zonas de Alemaña estan-se a facer repovoacións con cerdeiras. Estas árbores medran ben e producen uns sabrosos frutos que dan un "superávit" económico engadido ao da madeira, proporcionando así mesmo un alimento aos animais consumidores de frutos; isto favorece unha expansión e protección das especies animais, o que podería levar consigo un aumento da CAZA.

Tamén en Galiza, xa se están a facer repovoacións con castiñeiros e nogueiras. Hoxendia hai variedades e especies híbridas de castiñeiros resistentes a enfermidade da tinta, que comezan a producir frutos aos 3 ou 4 anos de seren plantados e medran relativamente pronto.

Xa hai indústrias galegas que recollen esta castaña para a elaboración de confituras (non debemos esquecer os prezos do "marrón glacé"). Ademais o prezo da madeira de castiñeiro vale entre 3 a 6

veces, segun calidade, mais que a do piñeiro ou a do eucalipto.

Moi semellante é o caso da nogueira que produce frutitos de alto prezo e unha madeira moi apreciada en ebanisteria.

Este tipo de árbores, por seren de folia caidiza ou caduca que se descompón relativamente fácil, fai un importante aporte de nutrientes e favorece a formación do solo.

CRIA DE GANDO: Experiencias levadas a cabo pola CRIDA en Galiza demostran que é posíbel, xa en repovoación relativamente recentes, criar certas especies de gando do monte. As especies mais interesantes e rendábeis son as cabras, as ovellas e os cavalos, nalgúns zonas tamén terían interese os cochos.

Ademais do aporte económico feito polo propio gando, fan un abonado natural do solo, favorecen a limpeza do sotobosque, eliminando a matorreira e, deste xeito, indirectamente, evitan os incendios forestais drásticos e intensos.

Non é preciso indicar que o adevesamento é mais factíbel nas repovoacións con árbores de folia caduca como carvallo, castiñeiro, nogueira, etc...

RECOLLIDA DE COGUMELOS: Cada vez ten mais importancia este uso do monte, xa que na actualidade se exportan cogumelos desde Galiza para o resto do Estado e Europa por valor de mais de 1.000 millóns de pesetas por ano.

Hai varias empresas adicadas á recollida de certas especies de setas como boletos (**Boletus edulis**, **B. pinicola**, **B. erythropus**, ...), ligadas a carvallos, castiñeiros e piñeiros principalmente; cantarelas (**Cantharellus cibarius**), micorrízicas de carvallos e piñeiros; fungos da muña (**Lactarius deliciosus**, **L. sanguifluus**) e tortullos (**Tricholoma flavovirens**), recollidos baixo piñeiros.

Para que a presenza de cogumelos sexa notábel é necesario -aparte dunha climatoloxía axeitada- que o bosque esté limpo, sen matas de uces, toxos, etc. Outro xeito de evitar incendios graves.

Hai datos en parcelas estudadas polo Centro Forestal de Lourizán, nas que se colleron cogumelos por valor de 50.000 ptas. por outono e por Ha...

EXTRACCION DE CORTIZA. Nun tempo non moi lonxano en Galiza cultivaba-se nalgúns zonas de climatoloxía suave unha árbore escasa agora, a sobreira. Desta árbore pode-se extraer a cortiza que despois é usada para fabricar trobos, na elaboración

de tapóns de botellas,...

RECOLECCION DE PLANTAS COMESTIBLES E MEDICINAIS. Nas fragas galegas hai certas especies que producen frutitos comestíbeis que poderían ser aproveitados, tais como os do frambueso, o érbedo, o arando ou as amoras. Algun deles (as amoras) están sendo adquiridos por industrias galegas co fin de vendé-los embasados xa para confiteira.

O mesmo ocorre con certas plantas medicinais, as que se podería favorecer na súa disposición se coidamos o bosque. Estas especies estan-se a exportar en grandes cantidades desde Galiza, tal é o caso de arnica (**Arnica montana**), a xenzá (**Genciana lutea**), a xilvarda (**Rucus aculeatus**), o sanguño (**Franhula alnus**), etc.; a maioría destas plantas son típicas das fragas. O perigo que corren estas especies na actualidade é que, ao non estar protexidos os ecosistemas nos que viven, se esquilman moito as poboacións, correndo o risco de chegar incluso a desaparecer.

Estes son algúns dos diversos usos que se poden dar ao monte, aínda que posibelmente haxa mais.

Se volvemos á plantación de árbores de crecemento rápido poderían-se facer matizacións. Así a ninguén se lle ocorre plantar millo a esgallo, sen poñé-lo nunha leira baixo control, sachá-lo, aboná-lo,... O mesmo debería ocorrer coas especies arbóreas cultivábeis, deste xeito certas especies como eucalipto ou piñeiro de repovoación non se expandirían indiscriminadamente despois do lume; si se limpa o monte -ademais de favorecer o crecemento das árbores- non serían tan graves os efectos dos incendios forestais e se abonamos a plantación non se esquilmará totalmente o terreo. Solucións sempre hai con boa vontade e uns lixeiros coñecimentos de selvicultura.

É importante non esquecer que ao disfrute dun medio ambiente sán temos dereito todas/os e é a obriga dos gobernos velar porque así sexa. O mesmo que hai unha lexislación urbanística e non se pode construír unha casa onde e como se quer, apesar de ser o propietario de terreo, debería haber unha lexislación forestal que tamén vixiara as plantacións indiscriminadas e sen orde algunha.

A plantación dunhas especies nun lugar dado debería ir acompañada dun informe que así o aconsellara, así como as condicións de mantimento desa explotación.

